

חידוק והתעוררות

בטחון והירות,
הנהגה בין אדם לחבירו,
חומר רגע של ביטול תורה

מתוך שיעור בכולל אהבי תורה בזכרון יעקב
בין הזמנים ניסן תשפ"א
נכתב ע"י אחד השומעים

ניתן להשיג
את הספר דברי חיזוק והדרכה
ואת החוברות בכתובות דלהלן

זכרון יעקב : רח' הזית 2 משפ' גריינמן

בני ברק :

פ. כץ : רח'
גניחובסקי 21
משפ' פרידמן
0527668996

רח' רנזנהיים 7
משפ' גריינמן
0527183997

הלפרין 1
קומה ב'

רבי עקיבא 54
משפ' שכטר

רח' אלחריזי 3
משפ' פוליקמן

חידושי הרי"מ 3
קומה ב'

אחיסמך

הרב י. זילבר 03-6188879
הרב י. קול : 0556792223

אזור הנגב

הרב א. קארני:
0548530503

מודיעין עלית :

הרב א. אייזנר
05331-09964
ניתן להשאיר הודעה

ירושלים

הרב לובצקי
0533147220

תוכן ענינים

- להודות, ולהכיר בכך שהכל בהשגחה פרטית..... א
- הכל בידי שמים..... א
- החובה ליזהר כפי דיני השתדלות..... ב
- השפעת מקום סכנה..... ב
- מהי דרגת השתדלות..... ד
- בדרך שאדם מתנהג כך מתנהגים עמו..... ו
- להתחזק בבין אדם לחבירו..... ו
- לעמוד על היסוד..... ו
- לחשוב מה ראוי לעשות ולא האם פלוני נהג כראוי..... ט
- תגובה נכונה..... יא
- חסד בבית מול חסד בחוץ..... יא
- המבחן הוא איך מגיב בזמן לחץ..... יב
- רגע של תורה אל מול מצוות "השקפה"..... יג
- להתפלל על כל דבר באופן פרטי..... יד
- העתק מדברים שנתבארו במקום אחר..... טו
- המבחן של האדם הוא בשעת לחץ..... טו
- "איש כלבבו" - לעמוד במצבי לחץ..... טז
- בין מאה למאה "ואחד"..... טז
- לעמוד בעוד "חמש דקות" של לחץ..... יז
- מסירות נפש..... יח
- המכשולות שבעקבות הלחץ..... יח
- העמידה בנסיון מלמדת על כל מהלך חייו..... יט
- להתבונן לפני הנסיון..... כ

להודות, ולהכיר בכך שהכל בהשגחה פרטית

צריכים אנו להודות לקב"ה על כך שהשנה אנחנו זוכים שוב ללמוד בחבורה.

הכל בידי שמים

הננו רואים לנגד עינינו התחלפות של מצבים שונים בעולם, רגעים שהיו קשים יותר מצד הסכנה, ושעות נוחות יותר, בעיני דעת בעלי בתים נראה כאילו בדרך הטבע השתנה משהו, אבל אין הדברים נכונים כלל, אף אחד לא יוכל להשלות את עצמו, לנסות לראות פה משהו בדרך הטבע, הרי כולם רואים את ההשגחה פרטית של כל אדם ואדם, יש חולים במצב קשה מאוד שהבריא, ויש שהיו חולים במצב קל מאד שלא הבריא, כמעט שאי אפשר להגיד משהו שקשור למה שהיה צפוי, רואים בחוש השגחה פרטית לכל אחד.

בתקופה של מגיפת שיתוק הילדים, היה מתפרסם בעיתון בכל יום כמה מתו מן המגיפה עד כה, והחזון איש אמר על כך שזו היא כפירה, כי כל אלו שמתו לא מתו כלל משיתוק הילדים, אלא בראש השנה נכתבו ונחתמו למיתה, ואלו שהיה רשום להם בראש השנה למות מהם שמתו בדרך זו, ואם לא המגיפה היו מתים בדרך אחרת, לא המגיפה גורמת, אלא הגזירה.

כשאירע שהיה מטוס שנפל לארץ ומתו האנשים הנוסעים בו, אמר החזון איש שאנשים חושבים שהמטוס נופל ומפיל את נוסעיו עמו, אבל אין הדבר כן, אלא אדרבה, האנשים הם אלו שנופלים כיון שנגזר עליהם למות, והם מושכים את המטוס עמם לארץ.

החובה ליזהר כפי דיני השתדלות

ואמנם יש דיני השתדלות, גם כשהכל רואים בחוש שהכל בידי שמים, ושלא הכל הולך לפי הפעולות שעושים למען הזהירות, חייבים לנהוג בזהירות הנדרשת מצד ההלכה, ומי שלא נזהר כפי המחוייב ובכל זאת ניצול, לא יוכל לומר הנה מוכח שלא היה צריך ליזהר שהרי לא נזהרתי וניצלתי, כי באמת הוא היה במקום סכנה והשתמש בזכויותיו כדי ליצול, שהרי מי שהיה במקום סכנה והצילו אותו מנכין לו מזכויותיו.

השפעת מקום סכנה

ומה שאנו מוצאים שמגיפה זהו דבר מסוכן, וצריך להתפלל ולהתענות כדי לבטלה, היינו מפני שבשעת מגיפה הרי כל העולם נחשב כחולה, שצריך זכות בשביל להירפא, כיון שלא צריך לחדש עונש בעולם, אלא הרי העונש כקיים, ומרחף באויר, וזוהי ההשפעה של שעת הסכנה, כמו שמוצאים בדברי חז"ל שהשטן מקטר בשעת הסכנה, עיין ירושלמי שבת פ"ב ה"ו שלמדו הדבר מפסוקים רבים, ויסוד הדבר שבמקום סכנה יש יותר חשש מבואר בגמרא בכמה מקומות.

בפרשת עקב לפני פרשת והיה אם שמוע, משה רבינו אומר לבני ישראל שארץ ישראל איננה כמו ארץ מצרים, כי בארץ מצרים יש תמיד מים מהנילוס, "אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת זֶרְעוֹ וְהִשְׁקִיתָ בְּרִגְלְךָ כִּגְן הָיִדִק", אבל ארץ ישראל היא "אֶרֶץ הָרִים וּבִקְעוֹת לְמִטָּר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתָּה מֵיָם", "אֶרֶץ אֲשֶׁר ד' א' דִּרְשׁ אֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי ד' א' בָּהּ מִרְשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה", ואחר כך "וְהָיָה אִם שָׁמַע..." וביאר הרמב"ן מהו החילוק בין ארץ מצרים לארץ ישראל, וזה לשונו "ופשוטו של מקרא בדרך האזהרות נאמר, שאמר להם ושמרתם את כל המצוה וירשתם ארץ זבת חלב ודבש כי ה' יתן מטר ארצכם בעתו והארץ תתן יבולה, אבל דעו לכם שאינה כארץ מצרים להשקות אותה ברגל מן היאורים ומן האגמים כגן הירק רק היא ארץ הרים ובקעות למטר השמים תשתה מים לא בענין אחר, וצריכה שידרוש ה' אותה תמיד במטר, כי היא ארץ צמאה מאד וצריכה מטר כל השנה, ואם תעברו על רצון ה' ולא ידרוש אותה בגשמי רצון הנה היא רעה מאד לא תזרע ולא תצמיח ולא יעלה בה כל עשב בהריה, ע"כ.

והרמב"ן מוסיף מה שיש ללמוד מפרשה זו להנהגת העולם, וזה לשונו: "והנה הפרשה הזו תזהיר במנהגו של עולם, וממנה נלמד כי אף על פי שהכל ברשותו ונקל בעיני ה' יתברך להאביד יושבי ארץ מצרים ולהוביש נהרותם ויאוריהם, אבל ארץ כנען תאבד יותר מהרה שלא יתן בה מטרות עוזו. **החולה צריך זכות ותפלה שירפאהו השם יותר מן הבריא שלא בא עליו החולי, וכך המדה בעני ובעשיר ומאיר עיני שניהם ה', ע"כ.**

כשם שהבריא די לו בפחות זכויות בשביל שלא יחלה, והחולה צריך יותר זכויות בשביל להתרפא, וכשם שהעשיר צריך יותר עבירות כדי שיקחו לו את העושר, והעני צריך יותר זכויות כדי שיתנו לו את העושר, תדעו שכך הוא ההבדל בין ארץ מצרים לארץ ישראל, ארץ מצרים לא צריכה זכות בשביל שיהיה שם מים, אלא רק אם יעשו הרבה עבירות יקחו להם את המים, וכל עוד שהם בדרגה מסויימת אין להם לחשוש, לקחת את מה שיש זו דרגה אחרת, אבל ארץ ישראל שבשביל לשותות היא צריכה גשם, אם לא יזכו לא יתנו להם.

"אמר רב יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה, שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר", (שבת ל"ב א'), ואמר שם מר עוקבא שהדבר מבואר בפסוק "כי יפול הנופל ממנו" ממנו להביא ראיה, פרש"י - **מאחר שהוא נופל, צריך למצוא ממנו וממעשיו ראיה לזכות, ע"כ**, כאשר העולם מונהג בהנהגה מסויימת, כגון שכבר נעשה האדם חולה, מי שבא עכשיו לבקש באופן פרטי שיטפלו בו, צריך יותר זכויות, ואם הוא לא בדרגה שהוא זכאי לכך, לא יזכה לזה.

למשל, אדם שנכתב עליו בראש השנה שיהיה לו פרנסה, והוא אומר אם כך למה אנהג מנהג דרך ארץ, למה אצא מהבית להשתדל לצורך הפרנסה, הרי כבר גזר משמים, ואקבל ממילא כל מה שגזר, ודאי שיתכן שישאר עני גם אם גזרו עליו פרנסה, כי אמנם רשמו לו כך וכך פרנסה, אבל לא לכל אדם נכתב שיעשו לו ניסים, כמו שכתוב בפסוק וברכתיך בכל אשר "תעשה", שיהיה לו ברכה אבל רק אם יעשה, כיו"ב אם מי שיכתב בספר החיים יאבד עצמו לדעת ויקפוץ מהחלון, אמנם גזרו עליו חיים אבל הוא לא בדרגה שישלחו אליו מלאך שיקבלנו מהחלון, אינו בדרגה כזו שישנו בשבילו את העולם, אמנם היו בעלי מדריגה שזכו לזה עיין קידושין מ'

א', אבל צריך להיות בדרגה שישנו בשבילו את העולם, כל אחד בדרגתו יש לו את חובת ההשתדלות שלו, וכן כתבו תו' כתובות ל' א' ד"ה הכל בידי שמים, דודאי שאדם יכול להמית את עצמו בפשיעה, ולכן צריך לזהר מקיר נטוי וממקום סכנה, שאם יפגע אינו בטוח שיצילוהו, אבל אם נגזר עליו חולי או מיתה לא תועיל זהירותו להצילו, עיי"ש בדברי התו'.

כאשר האדם נמצא במצב סכנה או במקום סכנה, כדי להצילו צריך לשמור עליו במיוחד וזה לא תמיד מגיע לו, בקושי הוא זכאי לשמור על עצמו, אבל לא שיתעסקו **איתו** ושיקבל שמירה ניסית באופן פרטי, ואם יעשו לו את זה אזי מנכין לו מזכויותיו.

מטעם זה כאשר יש מגיפה או כל צרה, יש מצב של סכנה בעולם, האדם צריך שמירה בדרגה אחרת, לא שהמחלה יכולה לעשות משהו, אבל יש מצבים שאם אין לו דרגה מספקת לא ינצל, יתכן הרבה אנשים שרשמו להם בראש השנה שהוא במצב גבולי, שאם הוא יזהר לא ישלחו לו את המחלה שתחדור לביתו, אבל אם לא יזהר אינו בדרגת זכויות שצריך לשלוח לו מלאך מיוחד להוציא אותו משם, זו היא הסיבה לזהר יותר כשיש צרה, שהמצב מביא אנשים למצב שצריך שמירה מיוחדת, או שמנכין מזכויותיהם אם שלא יגיע להם.

אבל עדיין רוב עונשי האנשים והצלתם, אינם קשורים להשתדלות, אלא למה שנגזר עליהם, אבל מי שלא השתדל היכן שצריך להשתדל, מלבד שזה אסור על פי דין גם מנכין מזכויותיו.

מהי דרגת השתדלות

ואמנם יש קו שמפריד בין דרגת השתדלות המחוייבת שמונעת אותו מליכנס לסכנה, לבין השתדלות המיותרת שאיננה נכונה על פי ההלכה, והדבר נמסר לחכמים מהי דרגת ההשתדלות, כי הרי לעולם שייך להשתדל יותר.

ויש בירושלמי תרומות פ"ח ה"ג סיפור על ר' ינאי שהיה נזהר מאוד מנחשים שהיתה סכנה זו מצויה מאוד בזמנם, והיה ישן במיטה שרגליה נתונות בתוך ספלי מים, כדי

שהנחש לא יוכל לעבור, ופעם אחת מצא את הנחש על ידו במיטה, ואמר אם כך הסירו הקערות מהיום, מעתה תוציאו את רגלי מטתי מן המים, כי הראוני מן השמים שאין זה מחובת ההשתדלות, כי ראיתי שלא הועילה השתדלותי, וסיים שומר פתאים ד'. ואים שאם ההשתדלות לא הועילה אז "ארימון יתיה", כשרואים שזה לא חובת ההשתדלות אז אין צורך בקערות, והרבה אפשר ללמוד ממעשה זה להנהגת החיים, שהרי לפי רגילות ההמון כנהוג היום מי שיארע לו כזה דבר, היה מוסיף ליזהר עוד יותר, ונכנס ללחץ, אם גם קערות לא מועיל, מי יודע מה יש לעשות, אולי צריך לעשות חומות סביב המטה, ועוד כמה חומרות, אבל רבי ינאי לא שם קערות אלא לפי שחשב שחובת ההשתדלות לעשות כן, וכיון שראה שזה לא מועיל, א"כ אין זה חובת ההשתדלות, אמר מהיום אין קערות, צריך ללמוד מזה את ההשקפה, שחובת האדם ליזהר לא יותר מדאי ולא פחות מדאי.

לא יותר מדאי - כי כשזה מעבר לחובת השתדלות אין בכך כל תועלת, ולא פחות מדאי - כי העולם נברא עם הנהגה מסויימת, ובשביל שישנו מנהגו של עולם בשביל אדם פרטי צריך יותר זכויות.

אמנם יש יוצאים מן הכלל כמו שהרמב"ן כותב שהנהגה עם ציבור היא תמיד שלא כדרך הטבע, וכן אנשים בעלי מעלה כמבואר בתענית ט' ב' שרב דניאל בר קטינא היתה לו גינה, וכל יום היה הולך לגינתו ובודק אותה, והיה אומר: בערוגה זו צריך מים ובערוגה זו לא צריך מים, והיה מגיע גשם ומשקה את אותם המקומות הצריכים מים, במקום שאמר צריך ירד, במקום שאמר שלא צריך לא ירד, כל אדם לפי דרגתו.

בדרך שאדם מתנהג כך מתנהגים עמו

מודים אנו להקב"ה שאנו נמצאים במצב הזה עם כל מה שריחמו עלינו, ויחד עם זאת צריך לחשוב מה רוצים מאיתנו, היתה זאת הערה משמים, ואנחנו הרי לא צריכים לחפש במה אנחנו לא טובים, כי אנחנו צריכים לחפש במה אנחנו כן טובים.

להתחזק בבין אדם לחבירו

אבל יש התחזקות שיש בכוחן להציל אדם מצרות ושאר מרעין, שלעולם בדרך שאדם מתנהג עם הבריות כן מתנהגים עמו, כתוב "נושא עוון ועובר על פשע" ואמרו בגמרא למי נושא עוון למי שעובר על פשע, א"כ במידה שאדם מודד בה מודדין לו, יש הרבה מעשים בחז"ל על אנשים שהתנהגו בחסד וקיבלו עזרה משמים בענייניהם, וכמשנ"ת במקו"א.

כתוב בהושע פרק ד' "חבור עצבים אפרים הנח לו", שאם אפרים חובר יחד בשלום, אע"פ שהם עובדים עצבים - עבודה זרה, "הנח לו", ובילקוט שמעוני שם רבי אומר גדול השלום שאפילו עובדים אלילים ושלום ביניהם כביכול אינו יכול לשלוט בהם, שנאמר חבור עצבים אפרים הנח לו, [היינו אפילו שאפרים הוא "חבור עצבים", דהיינו עבודה זרה, הנח לו], אבל "משנחלקו" מהו אומר "חלק לבם" עתה יאשמו", הוי גדול השלום ושנאה המחלוקת, ע"כ. בשעה שהם ביחד - הנח להם, בהנהגת העולם, איך שהאדם מתנהג כך מתנהגים איתו.

לעמוד על היסוד

מן ההשתדלות להתחזק בעניינים שבין אדם לחבירו, - להבין מהו הנסיון העומד לנגדנו, הרבה מן הנסיונות בבין אדם לחבירו ובשאר עניינים, מתקטנים הרבה כשרואים שעיקר הנסיון הוא של מה בכך, ורק היה נראה כאילו יש כאן נסיון גדול. ונזכיר בזה כמה משלים פרטיים להבהרת הכלל.

בעניינים של בין אדם לחבירו: מצוי שיש איזה כעס או צרות עין בין אדם לאדם, וכשמתבוננים רואים שכלל לא איכפת לאף אחד מהצדדים עצם הענין, אלא למה לא נעשה בדרך של כבוד, ואם האדם יודע זאת הוא ישמור על עצמו שלא לעשות פעולות בשביל לשמור על כבודו, אלא שגם האדם בעצמו איננו יודע, והוא חושב שאיכפת לו שההוא לקח לו או הזיק לו וכיו"ב.

ונבאר הדברים בדרך משל, ראובן יושב והניח בצידו איזה דבר שדמיו מועטים, כגון קופסת גפרורים, ופלוני שהיה צריך גפרור, עבר ולקח גפרור אחד מבלי לשאול רשות, הרי ראובן מיד מתמלא חימה, הרי זה לא שלך איך אתה לוקח ללא רשות, ראובן בטוח שאיכפת לו מה שגזלוהו, אבל הרי אנו יודעים שאם היה הלה מבקש לתת לו גפרור, הרי היה נותן לו בשמחה גדולה, ומוסיף לו "כלך אצל יפות - קח קופסא שלימה".

למדנו כמה ניתן להפוך את העולם על גפרור, בו בזמן שבאמת אין לו שום בעיה לתת גפרור,

אפשר ללמוד מזה גם לאידך גיסא, כגון אדם שנפגע משכן בענייני שכנים בכל הסוגים, צריך לדעת איך להסתכל ע"ז.

לפעמים האדם חושב מה לקחתי לו, כבר הוא עושה ענין, צריך לדעת זה הטבע לקחו לו גפרור בלי רשות הוא מתפוצץ, ואם מבקשים יפה אז התשובה - קח קופסא שלימה, הכעס הוא בגלל שבעל הקופסא מרגיש שֶלְקַחְתָּ לו את כל הסמכות, לעמוד על התכונה שלוקחים לאדם בעלות, א"א להתמקד בהתייחסות למה שקיבלת ולומר לעצמך, סה"כ זה דבר קטן, היית מבקש יפה לא היה מרגיש שלקחת, עכשיו באמת לקחת הרבה, פגיעה גדולה בכבודו וממונו.

יש מעין זה גם בשאר ענייני המצוות, שעם הסתכלות נכונה אפשר להרויח הרבה, ויש בירושלמי מסכת מעשרות רבי עולא בר ישמעאל סיפר מעשה בשם רבי לעזר: שרבי ורבי יוסי בן רבי יהודה היו מכניסין את הכלכלה של פירותיהן לאחרית הגנות כדי שלא תתחייב במעשרות, [הכניסו את הפירות לבית באופן שיהיו פטורים מתרומות ומעשרות], ראה אותן רבי יהודה בן רבי אלעאי אמר להן ראו מה ביניכם

לדורות הראשונים, שהרי רבי עקיבא היה לוקח שלשה מינין בפרוטה בשביל לעשר מכל מין ומין, [דהיינו שרבי עקיבא חיזר על הזדמנות לקיים מצוות מעשר], ואתם מכניסין את הכלכלה לאחריו הגגות, ... ולאחר שדיברו ביניהם ראו שהגיע לשם זקן אחד וביקש מהם האם תסכימו לתת לי קצת מפירותיכם, באו אליו רבי ורבי יוסי ברבי יהודה ואמרו לו שיתנו לו, אמר להם אותו זקן, "לאביכם שבשמים אין אתם נותנים ולי אתם נותנים..." עד כאן דברי הירושלמי והובאו בילקוט פרשת כי תבא.

יש לנו להתבונן ממעשה זה את ההמחשה שבא אותו "זקן" להבהיר בפניהם, שאותו הרגש שיש כאשר נותנים לזקן לאכול, ואותה הרגשת המצוה שבזה, כך צריך להיות כלפי מצוות שחייבים בהם, ולא לחפש פטור, גם אם אין רואים את הזקן שעומד לפנינו ונהנה מזה, מספיק מה שאבינו שבשמים ביקש..., כאשר אדם נותן צדקה לעני - כנגד ההפסד הממוני עומד הרגש של ה"סיפוק", הנה זכיתי כעת להחיות נפשו של יהודי, והאמת שאילו ידע להרגיש נכון את הסיפוק מקיום מה שהקב"ה ביקש שיתנו לו, יבין שהרגשת הסיפוק מקיום מצות ד' איננה פחותה מכך.

הוא עובדא באברך שפתח גן ילדים בחצר ביתו, וביקש מהשכנים שתמיד יסגרו את השער כשיוצאים, כדי שלא יצאו הילדים, אחד השכנים הגיע להרב זללה"ה לומר שיש בלבו טרוניא על כך שבגלל רווחיו של זה הוא צריך בכל פעם שנכנס ויוצא להקפיד לסגור את הדלת החיצונה, והדבר מפריע לו ומטריד, אמר לו הרב זללה"ה אם היו מבקשים ממך בתורת חסד שיש אברך שאין לו מה לאכול, ואם תסגור בכל יום בשעות הבוקר את דלת החצר יהיה לו מה לאכול, או אם היה מבקש ממך בעצמו, האם אתה יכול לעזור לי למצא פרנסה, הרי היית קופץ על זה כמוצא שלל רב, הזדמנות לעזור לאברך, וכאן אתה מסתכל על זה כאילו לקחו לך דבר שלך, ושהשני מתעשר על חשבונך, אדרבה, זהו בדיוק אותו החסד ואותה מצוה, האדם שפתח את הגן זהו האדם שמבקש ממך שבשביל הפרנסה שלו תסגור את השער, דבר מועט כל כך, הכל תלוי איך אתה מסתכל.

ענין דומה שמשתנית כל ההסתכלות בהתבוננות נכונה, בדרך כלל דבר מהודר יותר עולה יותר ביוקר, ובדרך כלל הוא משום שיש יותר הוצאות, מפני שמשקיעים פול

בהשגחה, אבל הקצף יוצא על זה כמיותר, ואילו היה קונה מצרך סטרילי יותר או בריא יותר הרי ודאי היה מבין שזה עולה ביוקר, אבל נקי יותר מחיידקים רוחניים זה מקומם אותו, האמת שעיקר הכעס מגיע מהשטן שנותן הרגשת לחץ כאילו המצוות הם המכבידות.

לחשוב מה ראוי לעשות ולא האם פלוני נהג כראוי

בכל דבר שנפגשים בו במשך החיים יש לבחון מה ראוי לעשות, מצד קיום רצון ד', וכלל לא להתחשב בצורה שבה נהג חברו, וכגון שמבקש ממנו איזה דבר, וחשוב שביקש בצורה שאיננה נכונה, או כתביעה שאיננה מוצדקת, או שלא כיבד מספיק, הרי הנך חושב שנכון היה לתת לו, אם כך אין זה משנה אם ביקש יפה או לא, אפשר להזכיר בענין זה המשל שאמר רבי עקיבא ע"ז נ"ה א' על כך שהיסורים הולכים בזמן שנקבע להם גם אם הזמן שנקצב להם הוא אותו הזמן שהלה הלך לעבודה זרה, משל, למה הדבר דומה לאדם נאמן שהיה בעיר, וכל בני עירו היו מפקידין אצלו שלא בעדים, ובא אדם אחד והפקיד לו בעדים, פעם אחד שכח והפקיד אצלו שלא בעדים, אמרה לו אשתו, בוא ונכפרנו, אמר לה, וכי מפני ששוטה זה עשה שלא כהוגן אנו נאבד את אמונתנו, אף כך יסורין, בשעה שמשגרין אותן על האדם, משביעין אותן, שלא תלכו אלא ביום פלוני, ולא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית, ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני, כיון שהגיע זמן לצאת הלך זה לבית עבודת כוכבים, אמרו יסורין, דין הוא שלא נצא, וחוזרין ואומרים, וכי מפני ששוטה זה עושה שלא כהוגן אנו נאבד שבעתנו.

בברכות נ"ו א' מובא מעשה בבר הדיא שהיה פותר חלומות, ומאיזה סיבה נענש שימסר בידי המלכות שלא ירחמו עליו, והלך בר הדיא כדי לכפר על עווננו, לגלות בבי רומאי וישב על הפתח של ראש שומרי אוצר המלך, ואמר לו שומר המלך שראה בחלום שיש תולעים באצבע אחת שלו, אמר לו תן לי זוז ואפתור לך את החלום, ולא רצה ליתן לו ולא פתר לו, אחר כך אמר לו שראה בשתי אצבעות

תולעים וגם כן אמר לו כנ"ל, אחר כך אמר לו שחלם שכל היד שלו מלאה תולעים, אמר לו בר הדיא שפתרונו הוא שכל אוצר המשי של המלך מלא תולעי עֵש שאוכל את המשי, ואילו היה משלם מראש היה מציל באצבע הראשונה כאשר נאכל רק קצת, וכשהתגלה רצו להרוג את השומר, שלא היה אחראי להשגיח על האוצר, אמר להם תהרגו לזה שידע ולא רצה לספר, הביאו את בר הדיא ואמרו לו: "אמטו זוזי דידך חרבו שיראי דמלכא?!", וכי בשביל הכמה זוזים שלך הפסדת את כל אוצר בגדי המשי של המלך?!

המעשה הזה והתביעה הזו צריכים לעמוד לנגד עינינו, העסק שלנו עם התורה והמצוות וגם מצוות שבין אדם לחבירו, הוא כנגד הקב"ה, והאוצרות של התורה והמצוות, הם לא קשורים לעסקים שבינך לבין חברך, אין שום טענה שבין אדם לחבירו המצדיקה להפסיד את אוצרות המלך.

אמטו זוזי דידך... נניח שאתה צודק באמת אתה לא צריך לפתור לו את החלום בחינם, הוא צריך לשלם לך, אבל תראה מה אתה עושה בשביל "הזוז" שלך, את כל אוצרות המלך אתה מפסיד בשביל זוז? והרגוהו במיתה משונה.

את העיקר הזה צריך לזכור, בכל ענין שאדם נפגש בבין אדם לזולתו, כאשר פלוני התנהג באמת שלא כהוגן, שהיה צריך לשלם את "השקל" שהוא חייב לו, והוא עשה עוול שלא שילם, מה יאמרו לו בשמים נכון שזה הפרנסה שלך והוא אינו אדם מהוגן ולא שילם, אבל תראה מי מפסיד מזה שאינך "פותר את החלום", נכון שאם הנידון היה מה שיש לך כנגדו אישית, אם זה היה "בגדים שלו", לא מגיע לו שיפתור לו את החלום, אבל זה **הבגדים של המלך** בשביל שתי שקל אתה מוכן להפסיד את אוצר המלך.

והדבר הזה נפגש בהרבה מאוד עניינים של בין אדם לחבירו, ועל האדם להתרגל לראות מי הוא המפסיד מהענין, ואם המפסיד הוא "האוצר של המלך" אז יתבעו אותו כמו שתבעו את בר הדיא.

הדבר מתבטא בכל תחום בחיים, להסתכל של מי האוצר!

תגובה נכונה

ענין נוסף שאפשר לתקן הרבה כאשר מתבוננים, והיא צורת התגובה, כי הנה מבחינת התוצאות הן אותן תוצאות אם מגיב בצורה חריפה או ששוקק, ואדרבה, כאשר השתיקה היא של הבלגה ומחילה, ולא של טרוניא, הרי חבירו מרגיש לא נעים שהרי יודע שעשה לו עוול והוא שותק ומוותר, יש להתרגל לשנות את הנוסח של התגובות.

בדורות שלפנינו היו הכל רגילים להעיר את ביקורתם בלשון נאה ונכיה, וכשרוצים לבטא כעס היו אומרים שתהיה בריא או תלך לחיים ולשלום, הביטוי של הכעס הוא אותו הביטוי, אבל הלשון נכיה, לשון של ברכה.

במציאות מגיעים לאותן תוצאות, אפשר להשתמש בשפה אחרת, ובהתייחסות אחרת.

חסד בבית מול חסד בחוץ

עוד ענין של התבוננות, כשהאדם צריך לעזור בביתו, הרי אילו היה שכנו מבקש את עזרתו, היה רץ בשמחה, מרגיש מכובד, ואילו בביתו הוא רק עושה את המוטל עליו, אבל לפי הדין אינו כך, הצורך של הבית קודם לשכנים, צרכי קרוביו קודם לשכניו, מבשרך לא תתעלם, אם יתרגל לחשוב את החסד שבבית כחסד שבחוץ, הרי שכשם שאם שכן היה מבקש ממני הייתי רץ בשמחה, א"כ קל וחומר כשזה בבית.

בבית יש עוד ענין כמו שאמרו בגמרא "אוקירו נשיכו כי היכי דתתעתרו, ההצלחה ומזל הברכה תלוי בהתייחסות המכובדת בבית, צריך להתפלל על זה ולהתאזר בסבלנות, ולהעמיד לנגד עיניו את המשל שהוא עוזר כעת לשכינו או לאדם שביקשו ממנו לעזור, והרי בביתו זכותו יותר גדולה.

צריך לדעת מי בעל האוצר, לחשוב מה הקב"ה רוצה ממנו, ולשים את כל האנשים והשיקולים בצד.

המבחן הוא איך מגיב בזמן לחץ

המבחן של האדם הוא כאשר יש שעת לחץ, או כשעשו לו מה שלא כראוי, איך הא מגיב במצב זה, הרי כל אחד יקבל מה שמגיע לו, ואין אדם נוגע במוכן לחבירו, אבל המבחן שלו איך הוא מגיב.

אמרו בפסיקתא, "אשרי אדם שנגעו בו ייסורים וכבש כעסו ולא קרא תגר אחר מדת הדין, אלא כיון שבאו ייסורים על איוב אילו כבש כעסו ולא קרא תגר אחר מדת הדין, למידה גדולה ומשובחת היה בא, א"ר חנינא בר פפא אילו לא קרא תגר כשם שאומרים עכשיו בתפילה אלוקי אברהם אלוקי יצחק ואלוקי יעקב כך היו אומרים ואלוקי איוב, שעצה נטל הקב"ה לעיני קדושים של מעלן, אמר להן איוב עבדי זה ארבע מדות גדולים יש בו, איש תם, וישר, ירא אלקים, וסר מרע, יגיעו אותו כל אלו הייסורים אם עומד בהם ולא קורא תגר מייחד אני שמי עליו כשם שייחדתי על האבות, לא עשה כן, אלא כיון שהגיעו אותו ייסורים התחיל מבעט ואומר "מי יתן ידעתי ואמצאהו", מיד אמר לו הקב"ה הא איוב החשכת עצה שנטלתי למעלן".

הנה איוב זכה להגיע למעלות נשגבות והקב"ה העיד עליו שאין כמוהו בכל הארץ, ואילו היה זוכה לעמוד במבחן ולא להתלונן היה ממש בדרגת האבות, וכשם שאומרים בתפילה א' אברהם א' יצחק וא' יעקב כך היו אומרים גם א' איוב, ורק משום שקרא תגר על הייסורים שבאו עליו הפסיד מעלתו.

יכול להיות אדם בדרגה של האבות, איש תם וישר ירא א', אבל המבחן איך הנך מגיב כשמשוהו לא מצא חן בעיניך, ולא דוקא כלפי שמיא, אלא כל אדם בבית או כלפי מיישהו חבירו, המבחן שלו איך הוא מגיב.

כמו שהקדמנו שיש להסתכל על הדברים תמיד בינו לבין קונו, אם חושב שראוי לעשות את הדברים, אל יסתכל על זה שחבירו התבטא בצורה שאיננה ראויה, ומה מגיע לחבירו על כך, אלא לשקול בכל דבר מה רצון ד' ממנו, ומהו האוצר של המלך, ולפי זה יגיב, בזה אדם נבחן, וזה השכר העיקרי של האדם כשהוא בלחץ, איך אז הוא מגיב, וכשחסר לו, האם הוא מתלונן.

וזהו דבר שביד האדם, שהרי עיקר הצער ממילא נגזר עליו, אבל אם מקבלו בנעימות, חוסך לעצמו צער ומרבה לעצמו זכויות, - מותר לרצות ולבקש שיהיה לנו טוב, אבל כשלא מסתדר צריך לדעת איך להגיב.

א"ה, עיין בסוף השיחה, הוספנו מה שנתבאר בזה בשיחה אחרת.

רגע של תורה אל מול מצוות "השקפה"

עוד דבר שצריך חיזוק מה שאברכים לא יודעים להעריך כל רגע של תורה שלהם, לא יודעים להרגיש מה שזה עושה בשמים, חושבים שאם לא למדנו לפחות "דיברנו השקפה", וחושבים שכשמדברים השקפה זו גם כן מצוה, והאמת שחוץ ממה שזה מלא בלשון הרע ונזקים רוחניים כאלו ואחרים, אבל גם בלי זה, אם רק ידעו להעריך עד כמה מן השמים מצפים שילמד שעה אחת, וכמה שזה עושה בשמים, כל חללו של עולם אינו שווה למילה אחת של תורה.

אבל כאן האדם תופס את מידת הענוה, מה, וכי על תורה שלי הדברים אמורים? היתכן, הא לא נאמרו הדברים אלא על תורה של גדולי עולם.

אבל זה לא כך!.

אדם יבא לשמים ויראה עד כמה גדולה מעלת שעה של תורה שלו, יתמה על עצמו, האומנם?! התורה שלי כ"כ חשובה, לו הייתי יודע הייתי מוותר על כל ההבלים האלו, כל הדיבורים האלו של ההשקפה כביכול מי ניצח ומי הפסיד, אם רק היה מעריך את התורה שלו כמו שזה באמת היה מתייחס להכל אחרת, הוא יבא לשם יאמר מה באמת? הכל היה בידי שלי ואבדתי את זה בלי כלום? והנה הוא סובל פעמיים, כאן הוא הרגיש שהוא כלום, ובעולם הבא יצטער שהפסיד הכל, אם רק הי' יודע להעריך את התורה שלו, הי' נהנה גם בעוה"ז וגם בעוה"ב.

אבל יאמרו לו, הרי לא כתוב שתורה של "רב" פלוני חשובה, אלא כל יהודי שלומד תורה - הלימוד הזה שווה יותר מכל העולם יותר מכל המצוות, אז איך חשבת שזה לא אתה, איך הרשית לעצמך לחשוב שלא מתכוונים אליך, ואז יצטער פי שלש, הייתי יודע כמה אני חשוב, כמה כל המלאכים מחכים לי, לו הייתי מרגיש חשוב, הייתי מתייחס אחרת, אבל כל החיים עברו עליו בהרגשה שאני כלום, כך היצה"ר מסובב את האדם, חבל לסבול תרתי גיהנום.

כל ההתייחסות שקוראים לזה "השקפה" או "דעת תורה", שכביכול מצוה לדבר בדברים האלו, הכל זה דברים בטלים, אין שום ענין לדבר בדברים האלו כלל וכלל, מה שהמינימום שאדם מוכרח לדעת, מספיק לזה חצי מילה פעם בשנה, כל הדיבורים האלו אין בהם שום תועלת, העולם מתנהל כמו שהוא מתנהל, יש מנהיג לבירה, ומי שעוזר לרוחניות בעולם זה רק אלו שלומדים, תורה ומעשי חסד, רק זה מה שעוזר, להצלת התורה ועולם התורה, ולכל מה שצריך.

אדם צריך להעריך את התורה שלו, להעריך את הויתור שלו, שידע מה זה עושה בשמים, כמו שיש בחז"ל שאדם אחד בכח הויתור והחסד שלו הציל את כל העולם, בזכותו ירדו גשמים וכל העולם ניצל בזכותו.

להתפלל על כל דבר באופן פרטי

להתרגל להתפלל על כל דבר באופן פרטי, כמו למשל - להתפלל שיגיב כמו שצריך, בכל מקרה שניתן, לחיות עם הקב"ה בכל בקשה.

להתרגל להחזיק עם הקב"ה בכל נושא שעומד לפניו, עכשיו יש לחץ כזה, יתפוס תפילה קצרה שיזכה להתנהג כמו שצריך, להתרגל להיות צמוד עם הקב"ה בכל ההתנהלות.

מי שיכול בבוקר לתפוס זמן מה ללמוד, זוכה בכל היום שיהיה לו את הזכות של התורה. הקב"ה יעזרנו שנזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים בקרוב, ונזכה לעשות רצונו.

העתק מדברים שנתבארו במקום אחר

המבחן של האדם הוא בשעת לחץ

בשמואל ב' פ"ה ובדברי הימים א' פ"ד מוזכר מעשה באחת ממלחמות דוד בפלישתים:

"וַיִּסְפוּ עוֹד פְּלִשְׁתִּים לַעֲלוֹת וַיִּנְטְשׁוּ בְּעֶמֶק רְפָאִים", פלשתים מגיעים להלחם עם עם ישראל בעמק רפאים שעל יד ירושלים, ודוד שואל באורים ותומים האם לעלות להלחם בפלישתים, והקב"ה משיבו "וַיֹּאמֶר לוֹ הָאֱלֹהִים לֵקִים לֹא תַעֲלֶה אַחֲרֵיהֶם, הִסֵּב מַעֲלֵיהֶם, וּבָאתָ לָהֶם מִמּוֹל הַבְּכָאִים", שלא תבא להלחם כנגדם פנים אל פנים, אלא תלך מסביב ובאת אליהם מאחוריהם מכנגד האילנות, והקב"ה מוסיף שלא ילחם עמהם מיד שיגיע אליהם, אלא "וַיְהִי כְּשָׁמַעַךְ אֶת קוֹל הַצִּעְדָּה בְּרָאשֵׁי הַבְּכָאִים אָז תֵּצֵא בְּמִלְחָמָה כִּי יֵצֵא הָאֱלֹהִים לִקְרֹא לְפָנֶיךָ לְהַכּוֹת אֶת מַחֲנֶה פְּלִשְׁתִּים", תעמוד שם ולא תלחם ורק כאשר תשמע את ראשי האילנות מנענעים, אז תוכל להלחם, ופרש"י שקול זה של נענוע האילנות הוא קול של מלאכים הצועדים בראשי האילנות אשר אני שולח לעזרתך, ומבואר ברש"י שהיה זה מבחן לדוד אם יעמוד בנסיון, וכמבואר במדרש שכאשר יצאו ובאו מאחוריהם הבחינו בזה הפלישתים והחלו להתקרב אל ישראל להלחם עמם, והעצים לא זזים, לא שומעים שום קול, והפלישתים כבר הגיעו קרוב ממש עד ארבע אמות, והעם אמר לדוד הפלישתים ממש כאן, זה כבר פיקוח נפש, איך אפשר עוד לחכות, הם כבר ממש לידינו, ודוד אמר לא! השם אמר שלא מתחילים להלחם עד ששומעים את קול האילנות, מוטב שנמות זכאים ולא נעבור על מה שהשם אמר, מה נעשה, נתלה עינינו לשמים, כיון שתלו עיניהם לשמים, אז התחילו האילנות ...

וז"ל המדרש ויהי כשמעך את קול הצעדה בראשי הבכאים, אמר לו הקב"ה אל תעלה אלא מאחוריהם, ואין לך רשות לפשוט יד בהם אפילו קרובים לך עד שתראה את ראשי הבכאים מתנענעים, ולמה נתן לו סימן לעלות מראשיהם ולא מאחוריהם, אמר רבי ברכיה, שכולם מלאים קוצים מראשיהם, כלומר ואתם בצרה אף אני עמכם

בצרה, שנאמר עמו אנוכי בצרה... כיון שיצא היו הפלישתים קרבים ובאים וישראל רואים אותם שלא היו רחוקים מהם אלא ארבע אמות, אמרו לו ישראל דוד מה אנו עומדים, אמר להם מצווה אני מן האלוקים שלא לפשוט יד בהם עד שאראה ראשי האילנות מנענעים, אמרו לו אם אין אנו פושטים יד בהם אנו מתים, אמר להם אם פושטים אנו יד בהם אנו מתים ואם אין אנו פושטים יד בהם אנו מתים, מוטב נמות זכאים וצדיקים ולא נמות רשעים, אלא אני ואתם נתלה עינינו לקב"ה, כיון שתלו עיניהם נענעו האילנות ומיד פשטו יד כמו שכתוב "וַיַּעַשׂ דָּוִד כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ הָאֱלֹהִים לָקִים, וַיִּכּוּ אֶת מַחְנֵה פְּלִשְׁתִּים מִגִּבְעוֹן וְעַד גִּזְרָה, וַיֵּצֵא שָׁם דָּוִד בְּכָל הָאֲרָצוֹת, וַדַּן נֶתַן אֶת פָּחָדוֹ עַל כָּל הַגּוֹיִם".

ומבואר ברש"י שם שזו ההוכחה שהביא הקב"ה למלאכי השרת, שדוד ראוי למה שנבחר להיות מלך, וכפי שנאמר על דוד "בִּקְשׁ ד' לֹא אִישׁ כָּלֶבְבוֹ, וַיִּצְוֵהוּ ד' לְנָגִיד עַל עַמּוֹ", ובמדרש שבאותה שעה אמר דוד את הפסוק "נר לרגלי דברך ואור לנתיבתי".

"איש כלבבו" - לעמוד במצבי לחץ

המבחן של "איש כלבבו" שבו הקב"ה רוצה, זה איך הוא עומד במצב של לחץ, כאשר בא הלחץ, וכבר מחליטים שמעכשיו כביכול הקב"ה כבר לא יכול לעזור, זה כבר מצב אבוד, החמש דקות האלו האחרונות, הם הקובעות את דרגתו של האדם.

וגם בזה צריך להתבונן כי כל אחד יודע בעצמו באיזה דברים יש לו מהם לחץ, וכן צריך לזכור שלא להחליט להקב"ה עד מתי הוא יכול לעזור, ואז אפשר להתגבר את ה"עוד משהו", ולהיות "איש כלבבו".

בין מאה למאה "ואחד"

וענין זה נמצא בכמה סוגי דברים שנפגשים בהם, ומענין זה יש לבאר מה שכתוב אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחת, רק פעם אחת משנה

את כל מצבו, [אף שיש כזה מושג של מאה ואחד פעמים, מ"מ עיקר הפשט הוא שזו מהות אחרת], מבואר כאן שיש שני אנשים באותו המצב, ולאחד קוראים עובד אלוקים ולאחד "לא עבדו", החילוק הוא רק בחלק של ה"עוד משהו", שניהם למדו מאה פעמים, אבל אחד מהם אחרי מאה הוא כבר עוצר, כבר קשה לו להמשיך יותר, ואחד דחק את עצמו ללמוד עוד אחד, ועל האחד הזה הוא מקבל עוד מאה.

המאה ואחד - ה"לחץ" קצת יותר מהשני, זה למעשה המודד הגדול של איש כלבבו, לכל אחד יש הרבה מה להתקדם בזה, אבל צריך לדעת את המושג הזה, שמה שהוא עמד ברגע של לחץ יותר, זה מדרגה אחרת לגמרי.

לעמוד בעוד "חמש דקות" של לחץ

מספרים על הסטייפלר שהוא היה צריך לשמור בשבת בסיביר, היה שם כפור גדול והיו נותנים לשומר מעיל פרוה, והיה המעיל עובר משומר לשומר, והשומר שהיה לפניו והיה צריך להעביר לו את המעיל תלה את המעיל על העץ, ואמנם זה היה פיקוח נפש להיות שם בלי מעיל, אבל הסטייפלר לא רצה להוריד את המעיל מהעץ בשבת, מדין משתמש באילן, הוא חשב לעצמו כל הזמן, חמש דקות אני יכול להחזיק, הוא החזיק עוד חמש דקות ועוד חמש דקות כך בסוף הוא עבר את כל השבת, כי חמש דקות הוא יכול להחזיק.

והנה אם מגיע אדם לשאול אם מותר לו לעשות כזה דבר, אומרים לו שאסור לעשות כך, אסור לחכות, כי זה פיקוח נפש וצריך מיד לקחת, ויש לחשוש שאחר כך כבר לא יועיל לו המעיל, אבל אם הוא "איש כלבבו" ומרגיש ככה, מי שזה כואב לו ואיכפת לו היראת שמים, משמים יעזרו לו ככה, ישנם דברים שבהנהגת הירא שמים לקבוע עד כמה מותר לו להסתכן בשביל המצוה.

מסירות נפש

עוד דקה של לחץ זה מחיר אחר, בברכות כ' א' אביי שואל את רב פפא מה החילוק בין הדור שלהם לדור שלפניהם דורו של רב יהודה, אם משום תנויי אן עדיפי מינייהו, אם מצד הלימוד, אנחנו יודעים ללמוד יותר טוב מהם, בשני דרב יהודה כולהו תנויי בנזיקין הוה, אנחנו יודעים יותר מהם, אז למה רב יהודה מצליח בתפילות שלו ברגע אחד, ואנן צווחינן כוליה יומא ולית דמשגח בן.

ורב פפא משיב משום דהוו מסרי נפשייהו על קדושת השם, זה עיקר המודד של האדם, המסירות נפש הנוספת, האיש כלבבו, ואמנם צריך שזה יהיה בטבע ומי שלא אוחז בדרגא יש הרבה דברים שהוא לא יכול לעשות, ויש שאסור לו לעשות, אי אפשר לעשות את זה בצורה של חיקוי, אבל לכה"פ יש לדעת את הענין הגדול בעבודה הזו בהתמסרות על קדושת השם, על יראת שמים, בזה נמדד הגדלות של האדם, והזוכים לזה ממילא יש להם יותר את הידיעה ברצון השם, בגלל שהם "איש כלבבו".

וכן רבא מזכיר את החילוק בין הדורות, בסנהדרין ק"ו ב' על כך שדואג ואחיתופל היו למדנים גדולים, אומר רבא רבואתא למבעי בעיי, רחמנא ליבא בעי. ורבא מוכיח ממה שבשני דרב יהודה כו' אלא הקדוש ברוך הוא ליבא בעי, דכתיב וה' יראה ללבב.

הרמב"ן גם כן כותב שהטעם שהקב"ה בחר בישראל כי הם מסוגלים, כי הנבחר לאוהב הוא היודע לסבול את אוהבו בכל דבר הבא עליו, וישראל ראויין לכך מכל עם כי יעמדו לו בנסיגות או יהודאי או צלוב, הם הולכים במסירות נפש, יש להם את הכח גם אם זה לא נוח להם, וזה המודד !!

המכשולות שבעקבות הלחץ

החזון איש כותב לאדם שנכשל בחילול שבת: "עיקר התשובה על אי זהירות הוא שימת הלב על להבא, ובאמת צריך להתרגל להחמיר בכניסת השבת, אף במקום מצוה, כי זה מצוי מאוד שבשביל מצוה נכנסים למצב נלחץ וסוברים... יכול עדיין

לגמור קודם השבת ובאמת ראוי להחליט לפרוש אף במקום מצוה, ומוטב שיהיה המכשול בביטול המצוה ממכשול של חילול השבת, ואמנם התיקונים הנזכרים בראשונים אין אנו ראויים להם, והדקדוק בשמירת השבת בכל הל"ט מלאכות הוא הטוב שבתיקונים".

את הנקודה הזו, שבמצב של לחץ בשביל מצוה, לא יהיה אוכל בשבת זה לחץ, וכשהזהירות עטופה במצוה, יותר קשה להישמר, אדם צריך לדעת מה הם הדברים שיש לו לחץ מהם ולהתרגל, דברים שאדם עבר בלחץ וסבל בשביל שמירת התורה, זה שווה הרבה יותר.

העמידה בנסיון מלמדת על כל מהלך חייו

החזון איש היה אומר שכשאדם נוהג לרחוץ גופו בכל ערב שבת, כאשר יו"ט ביום חמישי ואחר כך מתרחצים שוב ביום שישי לכבוד שבת, מקבלים שכר על כל השבתות, כרגיל כשהוא רוחץ בערב שבת זה לא אומר שזה לכבוד שבת, שמא כך הרגלו לרחוץ פעם בשבוע, אבל הנה רואים עכשיו היה יו"ט והוא שוב רוחץ, וזה סימן שתמיד בשביל כבוד השבת הוא עושה.

אדם שלא היה לו גנרטור, והוא היה תקוע וסבל הוא מקבל עכשיו שכר על כל השבתות אע"פ שיש לו גנרטור כאילו שהוא סובל, לא רק על ה"עוד סכום כסף", אלא הכל נמדד כדרגה אחרת, כי הנה כשלא היה לו הוא הקריב בשביל המצוה הוא מוכן להקריב, וזה דרגה אחרת.

וכן הוא בכל הדברים, המחיר שהאדם מרויח כשמזדמן לו לסבול בשביל שמירת המצוות, זה משנה את הזכויות שלו, שבת אחת לא היה לו תבשיל כי הוא נזהר בשהיה ובחזרה, כן, זה משנה את כל האיש, זה ה"איש כלבבו".

להתבונן לפני הנסיון

אבל בשביל הדברים האלו תמיד טוב להתבונן לפני הלחץ, וזה נמצא בכל מיני דברים קטנים שאדם נפגש בהם כל אחד באשר הוא.

למשל הנושא החמור של להפסיק באמצע הלימוד, הנה בא מישהו ולא נעים לו, ובא לספר סיפור וידיעה חשובה שאולי באמת צריך לדעת אותה בסוף הסדר, ולא נעים לפגוע בו, וסתם כך לא נעים להיות "כזה"...

והרי זה דבר חמור מאוד וזה גם מצנן את כל הכח של התורה, זה חמור בשביל המספר, וחמור בשביל השומע, וחמור בשביל הלימוד, וכל מיני הפסדים שבזה.

אבל זה לא נעים, בכל זאת לעמוד בלחץ הזה, שנראה כשוטה, וחבירו אומר לו, אתה לא מדבר ? גם אתה נהיית כזה...? אני רק אומר לך ידיעה מסוימת.

אבל אם אדם מתארגן מראש, אף שזה קשה, מ"מ חוץ מפעם או פעמיים הוא כבר לא יבא אליו יותר, זה לא נעים ! אבל צריך לדעת כמה רע עושים למספר כשמוכנים לשמוע את דבריו כעת, וכמה רע לזה ששומע, וע"י כך מתחזקים.

ועוד הרבה כיו"ב, בן אדם לא מברך "המפיל", כי עוד מעט יגיע מישהו לדבר איתו, ויאמר לו מה אתה כבר אחרי המפיל, אז הוא לא אומר ובסוף הוא נרדם, צריך לחשוב ע"ז מראש מה מפריע לו ומה האי נעימות, וכך יוכל לומר לעצמו בקלות אז נכון שלש פעמים בשנה יפגוש אותו מישהו אחרי המפיל... כשמתארגן מראש זה נראה אחרת.

ובכל הדברים צריך להיות עירני, כי ההפסדים הם לא כ"כ גדולים, והמחיר של הקצת אי נעימות בשביל שמירת התורה, הוא גדול, אם הוא מתגבר הוא משנה את כל קיום המצוות שלו, כי כל יום הוא מקבל שכר שמישהו הפריע לו והוא לא שמע אותו, או אם מתעכב מלהתפלל מחמת איזה ספק שאינו ראוי להתפלל עכשיו, הרי כל מצבו כדרגה אחרת בשביל הפעם הזאת שהוא לא התפלל כי הוא לא ידע אם מותר לו להתפלל במצב זה.

